

Preddiplomski studij arheologije

Naziv kolegija: Brončano doba Hrvatske u okviru srednje i jugoistočne Europe

Nositelj: dr. sc. Hrvoje Potrebica, izv. prof.

Izvođač: dr. sc. Janja Mavrović Mokos, viši asistent.

Broj ECTS bodova: 5

Trajanje: jedan semestar, III., zimski

Status kolegija: obvezatan

Oblik nastave: predavanje

Ciljevi kolegija: Upoznati studente s temeljnim spoznajama o brončanom dobu, kronologijom brončanog doba Hrvatske u okviru srednje i jugoistočne Europe, materijalnom kulturom brončanodobnih grupa na prostoru Hrvatske te prepoznavanje osnovnih karakteristika pojedinih kulturnih pojava.

Uloga kolegija u ukupnom kurikulumu: Kulturne pojave brončanog doba s područja Hrvatske promatraju se kao lokalne manifestacije daleko širih procesa koji se u to vrijeme odvijaju na području Europe, a obrada ovog razdoblja ujedno pruža priliku za upoznavanje s raznolikim modelima tranzicijskih razdoblja.

Sadržaj kolegija: Pregled slijeda, rasprostranjenosti i osnovnih karakteristika kulturnih grupa brončanog doba na prostoru Hrvatske i susjednim područjima gdje su egzistirale iste kulturne pojave. Osnovni pregled materijalnih kultura, okoliša, nalazišta i spoznaja o društvu i duhovnom svijetu brončanodobnog čovjeka s naglaskom na prostoru Hrvatske.

Raspored rada po tjednima:

1. Brončano doba (metalurgija, kronologija, društvo)
2. Povijest istraživanja i kronologija brončanog doba u Hrvatskoj
3. Rano brončano doba u sjevernoj Hrvatskoj
4. Rano brončano doba na Jadranu i u Lici
5. Srednje brončano doba u sjevernoj Hrvatskoj
6. Srednje brončano doba na Jadranu i u Lici
7. Kultura polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj – starija faza
8. Ostave brončanog doba kao arheološki izvor
9. Prijelaz starije na mlađu fazu kasnog brončanog doba i problem kronologije
10. Mlađa faza kulture polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj
11. Kasno brončano doba na Jadranu i u Lici i problem prijelaza u starije željezno doba
12. „Tračko-kimerijsko“ pitanje
13. Prijelaz kasnog brončanog na starije željezno doba u sjevernoj Hrvatskoj

Literatura:

A. Obvezatna:

Bronasta doba na Slovenskem, Narodni muzej Ljubljana, Ljubljana 1987., katalog izložbe

Buršić-Matijašić K., Gradina Monkodonja. Monografije i katalogi, Arheološki muzej Istre 9, Pula 1998.

Čović B., Bronzno doba, Barice-Gređani – Kulturna grupa, Kultura polja sa žarama, u: Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine 1, Sarajevo 1988., 21-23., 60-61., 100-102.

Čović B., Počeci metalurgije željeza na sjeverozapadnom Balkanu, GCBI knj. XVIII/16, Sarajevo 1980., 63-79.

Čović B., Posuška kultura, GZM 44, Sarajevo 1989, 61. i dalje

Dimitrijević S., Die frühe Vinkovci-Kultur, OA 7, Zagreb 1982, 7.-31.

Dular J., Ältere, mittlere und jüngere Bronzezeit in Slowenien – Forschungsstand und Probleme, AV 50, Ljubljana 1999., 81-96.

Dular J., Začetki železnodobne poselitve v osrednji Sloveniji, AV 44, Ljubljana 1993., 101-112.

Forenbaher S., Nalazišta grupe Belegiš II u istočnoj Slavoniji, Opuscula archaeologica 15, Zagreb 1991., 47-69.

Hungarian Archeology at the Turn of the Millennium, skupina autora, Budapest 2003.

The Bronze Age, 141.-174.

Kemenczei T., The Beginning of the Iron Age: The Pre-Scythians (8th century BC), 177-179.

Kossack G., «Kimmerische» Bronzen, Bemerkungen zur Zietstellung in Ost- und Mitteleuropa, Situla 20/21, Ljubljana 1980., 95-143.

Ložnjak Dizdar D., Naseljenost Podravine u starijoj fazi kulture polja sa žarama, Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu vol. 22(2005), Zagreb 2005, 25-58.

Majnarić-Pandžić N., *Brončano i željezno doba*, u: S. Dimitrijević-T. Težak-Gregl-N. Majnarić-Pandžić, Prapovijest, Povijest umjetnosti u Hrvatskoj knj. 1, Naprijed, Zagreb 1998., 161-369.

Majnarić-Pandžić N., Prilog poznavanju kasnoga brončanog doba u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, Arheološki radovi i rasprave 11, Zagreb 1988., 9-32.

Majnarić-Pandžić N., Prilog problematici licenske keramike u sjevernoj Jugoslaviji, AV XXVII (1976), Ljubljana 1977., 68-81.

Majnarić-Pandžić N., Srednje brončano doba u istočnoj Slavoniji, Izdanja HAD-a sv. 9, Zagreb 1984., 63-90.

- Medović P.**, Geneza kultura starijeg gvozdenog doba u jugoslovenskom Podunavlju, u: Kulture gvozdenog doba jugoslovenskog Podunavlja, Balkanološki institut SANU, Posebna izdanja 55, (ur. N. Tasić), Beograd 1994., 45-50.
- Metzner-Nebelsick C.**, Abschied von den «Thrako-Kimmeriern»? – Neue Aspekte der Interaktion zwischen karpatenländischen Kulturgruppen der späten Bronze- und frühen Eisenzeit mit der osteuropäischen Steppenkoine, u: Das Karpatenbecken und die osteuropäische Steppe, Prähistorische Archäologie in Südosteuropa Band 12 (Hrsg. B. Hänsel-J. Machnik), München 1998., 361.-422.
- Müller-Karpe H.**, Zur Definition und Benennung chronologischer Stufen der Kupferzeit, Bronzezeit und älteren Eisenzeit, Jahresbericht des Instituts für Vorgeschichte der Universität Frankfurt, Frankfurt a. M. 1974., 7-18.
- Neugebauer J.-W.**, *Bronzezeit in Ostösterreich*, St. Pölten 1994.
- Pare C. F. E.**, Bronze and the Bronze Age, u: *Metals Make The World Go Round*, The Supply and Circulation of Metals in Bronze Age Europe, (ed. By C. F. E. Pare), Proceedings of a conference held at the University of Birmingham in June 1997, Oxbow Books, Oxford 2000, 1-38.
- Pare C. F. E.**, Chronology in Central Europe at the End of the Bronze Age, *Acta Archaeologica* 67, København 1996., 99-120.
- Praistorija jugoslavenskih zemalja IV**, skupina autora, Sarajevo 1983.
- Batović Š.**, Kasno brončano doba na istočnom jadranskom primorju, 271.-373.
- Čović B.**, Srednje bronzano doba u Istri, 233-241.
- Drechsler-Bižić R.**, Japodska kulturna grupa, 374.-389.
- Drechsler-Bižić R.**, Srednje brončano doba u Lici i Bosni, 242-270.
- Marović I. –Čović B.**, Cetinska kultura, 191.-231.
- Vinski-Gasparini K.**, Kultura polja sa žarama sa svojim grupama, 547.-617.
- Vinski-Gasparini K.**, Ostave s područja kulture polja sa žarama, 647.-667.
- Šimić J.**, *Kulturne skupine s inkrustiranom keramikom u brončanom dobu sjeveroistočne Hrvatske*, HAZU Zavod za znanstveni i umjetnički rad Osijek-Muzej Slavonije Osijek, Biblioteka Slavonije i Baranje knjiga 2, Zagreb-Osijek 2000., 13.-22., 52.-62., 91.-110
- Šimić J.**, Nalazišta daljske grupe u Daljskoj planini – Prilog proučavanju brončanog i starijeg željeznog doba u sjeveroistočnoj Hrvatskoj, Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu 10 (1993.), Zagreb 1996., 35-46.
- Tasić N.**, Die Vatin-Kultur, u: Kulturen der Frühbronzezeit das Karpatenbeckens und Nordbalkans, (Hrsg. N. Tasić), Beograd 1984., 59-81.

Tasić N., Die Zone Südpannoniens und der Donauniederung in der Frühen Bronzezeit, Kulturgeschichtliches Aussehen, *Balcanica XXVI*, Beograd 1995., 7-33.

Tasić N., Mittlere Bronzezeit im jugoslawischen Donaauraum, *GCBI knj. XXVII/25*, Sarajevo 1989., 91-102.

Tasić N., Nekropola u Belegišu i problem belegiške kulture, u: Vranić S., *Belegiš, Stojića gumno-nekropola spaljenih pokojnika*, Muzej grada Beograda, Posebna izdanja X, (ur. S. Todorović), Beograd 2002., 168-184.

Teržan B. (ed.), *Depojske in pozamesne kovinske najdbe bakrene in bronaste dobe na Slovenskem I-II*, *KatMon 29-30*, Ljubljana 1996.(poglavlje P. Turka 89.-121. i B. Teržan 243.-257.

Teržan B., An Outline of the Urnfield Culture Period in Slovenia, *AV 50*, Ljubljana 1999., 97-143.

Teržan B., Stand und Aufgaben der Forschungen zur Urnenfelderzeit in Jugoslawien, Beiträge zur Urnenfelderzeit nördlich und südlich der Alpen, u: *Monographien RGZM 35*, Mainz 1995.

B. Dopunska:

Forenbaher S., Radiocarbon dates and absolute chronology of the central European Early bronze Age, *Antiquity vol. 67 number 255*, London 1993., 218-220, 235-256.

Gabrovec S., Začetak halštatskega obdobja v Sloveniji, *AV XXIV (1973)*, Ljubljana 1975., 338-384.

Gazdapusztai G., Caucasian Relations of the Danubian Basin in the Early Iron Age, *AAASH XIX/3-4*, Budapest 1967., 307-344.

Rychner V., Stand und Aufgaben dendrochronologischer Forschung zur Urnenfelderzeit, *Monographien RGZM 35*, Mainz 1995., 455-487.

Vrdoljak S., Tipološka klasifikacija kasnobrončanodobne keramike iz naselja Kalnik-Igrišče (SZ Hrvatska), *Opusc. A. 18*, Zagreb 1994., 7-81.

Način polaganja ispita: pismeni i usmeni ispit

Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta: anketa